Bewustwordingstools samen beslissen met kind en ouders

Observatie-feedback instrument om als (kind)zorgprofessionals nóg bewuster hier stappen in te zetten.

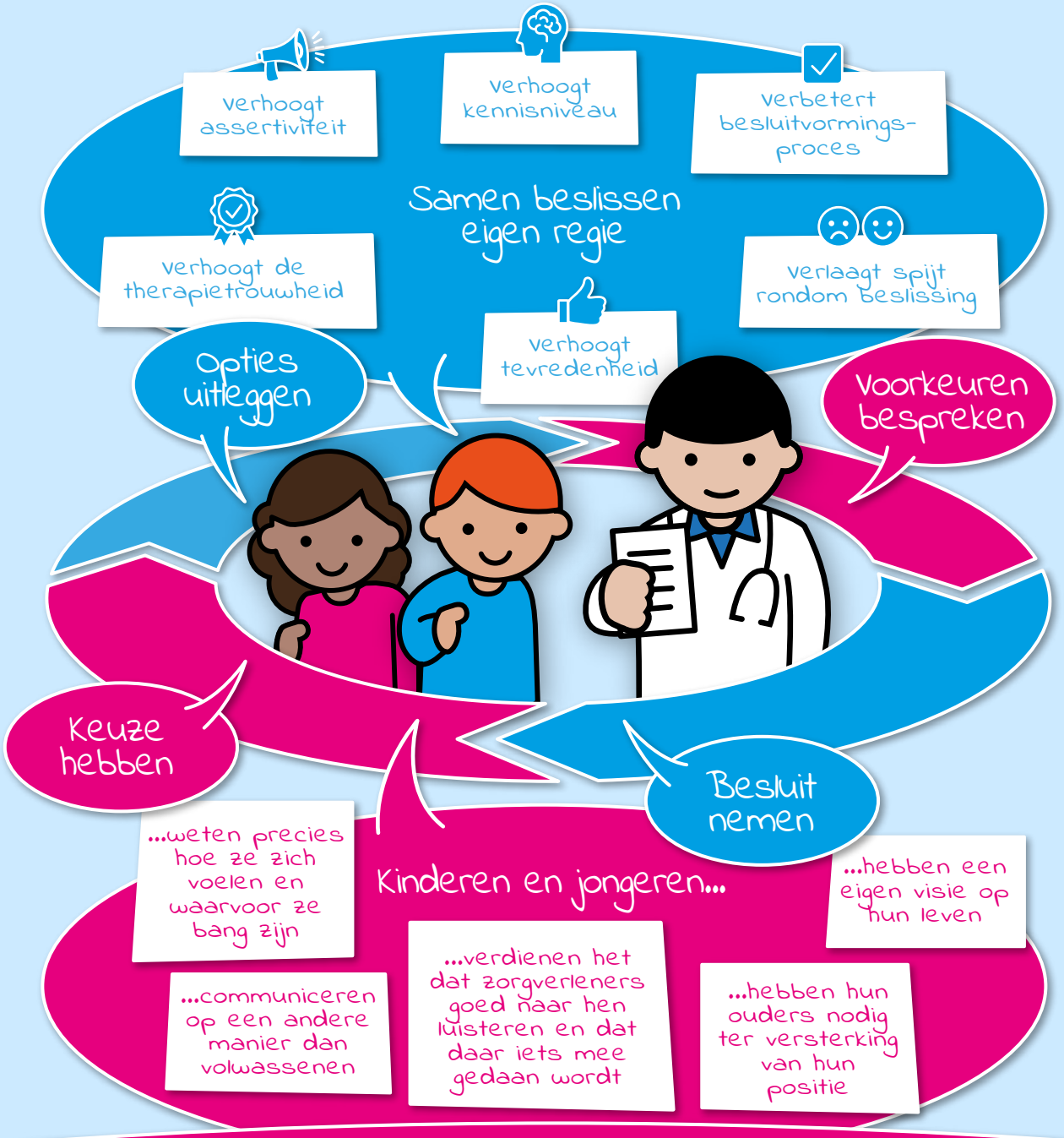

Samen beslissen: beter inzichtelijk krijgen welke behandeling past bij kind en gezin

Uitleg observatie-feedback instrument Samen Beslissen kind en gezin

1 Het goede gesprek in de spreekkamer *Waarom?*

Waarom Samen Beslissen met kinderen en ouders?
Kinderen en jongeren willen graag samen met hun dokter beslissen over hun behandeling, maar hebben in de praktijk te weinig informatie over behandelopties en de consequenties daarvan.
Als je de intentie hebt dat kinderen meebeslissen, dan betekent dat wat voor de communicatie van de zorgprofessional naar de kinderen toe.
Een eerste stap is bewustwording over hoe die er nu uit ziet. Dan weet je ook waar je verbeteringen kunt aanbrengen, zodat kinderen ook echt mee kunnen gaan beslissen.

Lees meer

Naar de website

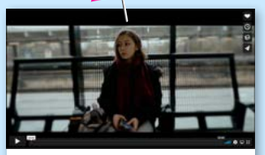

Trainingsvideo:
Beter zorg begint met een goed gesprek

Bekijk de video

Kinderarts:
"Het klinkt voor mij alsof er toch iets aan de hand is en dat je daar hulp bij kunt gebruiken".

WGBO- wanneer beslissen kinderen zelf mee

Lees meer

Achtergrondinformatie Samen Beslissen

Lees meer

Rechten van het kind

Bekijk het handvest

2 Het goede gesprek in de spreekkamer *Wat?*

De methode Samen Beslissen-Het goede gesprek in de spreekkamer is een uitstekend instrument om met zorgprofessionals aan deze bewustwording en vervolgstappen te werken. Er wordt door deskundige specialisten mee-gekeken in de spreekkamer naar consulten. Deze observaties worden zorg-vuldig geanalyseerd en besproken met de zorgprofessional. Ook worden de kinderen en ouders na gebeld om naar hun ervaringen te vragen.
De huidige stand van zaken van de communicatie rond Samen Beslissen, maar ook een handreiking in mogelijke ontwikkelpunten is onderdeel van de werkwijze. Met kennis van zaken en een respectvolle benadering van alle partijen wordt zo een vruchtbare basis gelegd voor doorontwikkeling van de huidige communicatie naar Samen Beslissen met kind en ouders.

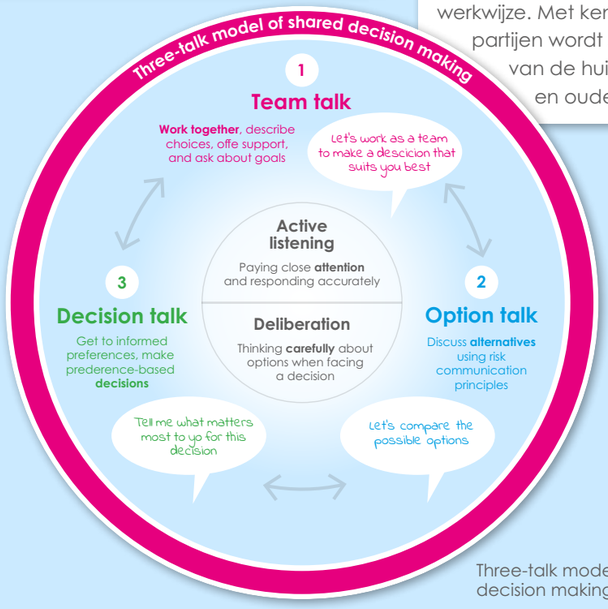

Three-talk model of shared decision making, 2017

Dokter vraagt aan kind:
"wat betekent voor jou die moeheid". Vraagt nog verder door over slaappatroon:
"En betekent de moeheid dat je daardoor dingen niet kan doen".

Observant:
"Er zijn een aantal dingen die we kunnen doen: .... ".
Licht de verschillende opties toe, verduidelijkt met een tekening en uitleg. Let op of uitleg overkomt. Licht ook toe wat het kind zelf kan doen.

3 Het goede gesprek in de spreekkamer *Hoe?*

Kinderarts:
"We gaan vandaag samen beslissingen nemen over hoe we het samen gaan doen".

Aanpak
- Observeren met de 5 options van Elwyn:
  - onafhankelijke observator.
  - via een digitale verbinding aanwezig.
  - onhoorbaar en onzichtbaar na een korte kennismaking.
- Observator maakt ontkoppeling medische deskundigheid en gespreksvoering.
- Kind (met ouder) wordt gebeld om ervaringen uit te vragen.
- Zorgvuldige en respectvolle terugkoppeling van wat er gezien en ervaren is.
- Handreiking voor verbetering Samen Beslissen.

Bekijk de Leidraad

Resultaten
1. De 'awareness' en expertise van zorgverleners om in gesprek te gaan met het kind en ouders over de best passende zorg neemt toe. De ervaring is dat inderdaad de volgende stap in het Samen Beslissen kan worden genomen.
2. Het proces wordt in het ziekenhuis in gang gezet waar zorgverleners expliciet de 3 goede vragen voor kinderen voor Samen Beslissen inzetten in het contact met de kinderen en ouders.
3. De scores van de observaties aan de hand van de 5 options van Elwyn houdt de afdeling kindergeneeskunde een spiegel voor over waar zij staan met Samen Beslissen.
4. De monitoring en evaluatie van de verschillende ziekenhuizen bieden een basis om te leren van elkaar en de resultaten verder te verspreiden. Stichting Kind en Ziekenhuis zal geleerde lessen verspreiden.

Do's en don'ts voor aanpak project - het goede gesprek in de spreekkamer:

Do's
- Zorg voor commitment in het te observeren team.
- Wees duidelijk over waar je naar komt kijken in de consulten
- Geef de scheiding tussen medische deskundigheid en de gespreksvoering aan
- Ga zorgvuldig om met privacygevoelige informatie.
- Stel een coördinerend projectleider aan in het ziekenhuis met wie je alles regelt. Daar staat een passende vergoeding tegenover.

Don'ts
- De observator bemoeit zich niet met de medische inhoud van het gesprek.
- Laat je niet verleiden tot het onderhouden van contact met meerdere contactpersonen.
- Gebrekkig Wifi, lege batterijen van laptop of telefoon.

observant:
"vertel het eens, waarvoor ben je hier?" Richt zich op kind.

4 Het goede gesprek in de spreekkamer *Hulpmiddelen*

Gespreksvaardigheden

KindTool positieve gezondheid

Teach Back Methode

Positief taalgebruik

Communicatie met kids

Aanbevelingen onderzoek lage gezondheidsvaardigheden ook in communicatie Samen Beslissen van dokter met kind en ouders van toepassing:
- Beperk je informatie
- Vermijd jargon
- Wees concreet

Kinderarts:
"Weet je het allemaal nog wat ik verteld heb? Vertel 'ns dan. wat was het andere?"

Aan de slag met de Bewustwordingstool? Neem contact op met Stichting Kind en Ziekenhuis of Zorgbelang Inclusief

Contact Kind & Ziekenhuis

Contact Zorgbelang Inclusief

Samen Beslissen: ***Waarom is dat nou belangrijk?***

De basis van patiëntgerichte zorg bestaat uit vier begrippen. Als eerste WAARDERING EN RESPECT: luisteren naar en rekening houden met wensen en behoeften van patiënten. Als tweede INFORMATIE DELEN: altijd complete en begrijpelijke informatie delen om samen te kunnen beslissen en participeren. Als derde PARTICIPATIE: stimuleren om mee te denken in het gehele zorg-proces. En als laatste SAMENWERKEN: patiënten en familie zien als gelijkwaardig partners op alle niveaus (beleid, uitwerking, implementatie en evaluatie), ook buiten het zorgproces. Een rode draad van patiëntgerichte zorg is een goed gesprek tussen zorgprofessional en patiënt met als doel: Samen Beslissen.

'Samen Beslissen' betekent dat je als zorgprofessional en patiënt samen beslist over welke zorg het beste bij je past. De zorg-professional geeft informatie over de mogelijkheden. En wat de medische voor- en nadelen hiervan zijn. Samen bespreek je wat dit betekent voor de situatie van de patiënt en wat de persoonlijke voorkeuren zijn van de patiënt. Uiteindelijk beslis je samen wat het best past bij de patiënt.
Uit wetenschappelijk onderzoek komt ook naar voren dat kinderen en adolescenten graag willen mee-beslissen over onderzoeken en behandelingen (Coad & Shaw, 2008). Wettelijk gezien hebben kinderen tot 12 jaar het recht om geïnformeerd te worden en moet het kind zo veel mogelijk worden betrokken bij beslissingen. Kinderen van 12 tot 16 jaar hebben het recht om samen met hun ouders beslissingen te nemen over de te voeren zorg. Daarnaast staat in het **Handvest Kind & Ziekenhuis Artikel 5 aange-geven: "Kinderen en ouders hebben recht op alle informatie die noodzakelijk is voor het geven van toestemming voor onderzoeken, ingrepen en behandelingen."**

Kinderen zijn ook geen kleine volwassenen. Zij verschillen anatomisch en fysiologisch en reageren in emotioneel opzicht anders dan volwassenen op ziekte en letsel. Voor Stichting Kind en Ziekenhuis staat patiëntgericht gelijk aan kindgericht en dat staat weer gelijk aan gezinsgericht en ontwikkelingsgericht. Kinderen verdienen dan ook separate en toegespitste aandacht en zorg.

Naast dat kinderen het recht hebben om samen met ouders en zorgprofessional te beslissen blijkt uit onderzoek dat het positieve effecten voor het kind heeft. Het Samen Beslissen heeft volgens Coyne en Harder (2011) voor kinderen als positief effect dat zij meer bereid zijn om mee te werken bij een be-handeling, pijnlijke behandelingen geduldiger ondergaan, minder boosheid ervaren, beter om kunnen gaan met het begrijpen van hun ziekte en behandeling en beter herstellen.

Als Stichting Kind en Ziekenhuis baseren wij ons altijd op de rechten van het kind. Artikel 12 van het kinderrechtenverdrag bepaalt dat kinderen het recht hebben om hun mening te geven over zaken die hen aangaan. Kinderen laten participeren in het zorgproces leidt tot zorg die beter aansluit bij hun behoeften. Communicatie is de basis van alle aspecten van patiënt- en daarmee kindgerichte zorg en Samen Beslissen. Want hoe kan je luisteren, respect tonen, informatie delen en samenwerken zonder met elkaar in gesprek te gaan? En in het geval van kinderen in gesprek te gaan met de kids zelf!

Achtergrondinformatie over Samen Beslissen

Belangrijkste tip: Start het gesprek met exploreren: Met welke verwachting kom je hier? Wat kan ik voor je betekenen? Vraag bijvoorbeeld hoe het gaat in plaats van direct te vragen naar wat de klacht is.

Interessante publicaties

Rapport Beperkte gezondheidsvaardigheden

Aanbevelingen uit dit onderzoek sluiten heel goed aan bij bevorderen van Samen Beslissen van kind en ouder in de spreekkamer. Aanbevelingen zijn dat zorgprofessionals makkelijkere woorden dienen te gebruiken, tijd dienen te nemen en uitleg dienen te geven als zij met de patiënt in gesprek zijn. Gebruik van beeldmateriaal zoals tekeningen, plaatjes en gebarentaal helpen om informatie te verstrekken en beter te begrijpen. Nodig: open houding, geen vooroordelen, eenvoudige vragen, verwachtingen helder hebben, terugvraag methode, herhalen en iedereen welkom met hoofdletter W. Kijk de patiënt aan en zeg: Ik ga jou helpen.

- Bekijk Animatie lage gezondheidsvaardigheden
- Lees hele rapport

Rapport Peiling belang van Samen Beslissen vanuit de patiënt gezien

Peiling onder een grote groep patiënten over hun visie en behoeften aan Samen Beslissen

- Lees het rapport

Artikel Samen Beslissen op de Kennisagenda NVK Algemene Kindergeneeskunde

In 2020 stelde de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde de kennisagenda op. De onderwerpen Samen Beslissen & zelfmanagement en psychosociale gevolgen van ziekte werden door Kind & Ziekenhuis ingebracht en gekozen in de top 10 omdat ook de kinderartsen in de beoordelende groep dit erg belangrijke thema's vonden.

- Lees het artikel

Artikel Samen Beslissen in de kindergeneeskunde – Praktische Pedatrie

Voor de besluitvorming in de spreekkamer van de (kinder)arts kunnen verschillende modellen worden onderscheiden.

- Lees het artikel

Onderzoek Samen Beslissen in de praktijk – Zorginstituut Nederland uitgevoerd door Equalis

Samen Beslissen & uitkomstinformatie: Welke rol speelt uitkomstinformatie bij de implementatie van Samen Beslissen?

- Lees de rapportage

Visie document Samen Beslissen van Federatie Medische Specialisten

In het visiedocument 'Medisch Specialist 2025' van de FMS wordt als een van de ambities genoemd dat Samen Beslissen in 2025 dagelijkse praktijk is. Samen Beslissen moet dan het uitgangspunt zijn bij de benadering van elke patiënt. In de praktijk is dit niet altijd even gemakkelijk, zo blijkt uit peiling en rapporten van de Patiëntenfederatie Nederland1 en de NFK2.

- Lees het visie document

Extra informatie

Geen Chemo voor Felix - uitzending Zembla (13 mei 2021)

Uitzending over Samen Beslissen als de zorgprofessional en gezin het niet eens zijn

- Bekijk de uitzending

Handreiking Implementatie Gezinsgericht visite

Waarom gezinsgerichte visite? Kinderen en hun ouders zijn de belangrijkste informatiebron! Gezinsgerichte zorg komt voort uit het samenspel van het kind, ouder(s)/ familie, (kinder)artsen, kinderverpleegkundigen en alle andere zorgprofessionals betrokken bij het kind. De visite is daarin een belangrijk moment van afstemming. Gezinsgerichte visite is alleen mogelijk als de ervaringen van het kind en de ouder(s) daadwerkelijk worden gebruikt voor een plan van aanpak (beleid).

- Lees de Handreiking